

A pipás doki a 312-es szobából

DR. ZACHER BÍRJA A KALANDOST, A BAROKKOT ÉS AZ ÉDEST, NEM CSÍPI A CSÓKOSOKAT MEG A TÉTLENSÉGET

Az ország legismertebb toxikológusa a Honvédkórház Sürgősségi Centrumának vezetését egy éve mentőzésre cserélte, mellette egészségügyi magáncéget vezet, egyetemi docensként pedig előadásokat tart. A mérgezést/balesetet szenvedők, sikertelen öngyilkosok, alkohol- és drogfüggők tar üstökű, szemüveges, szakállas „őrangyalát”, Zacher Gábor doktor urat részletesebben aligha kell bárkinek bemutatni, főleg, hogy már érkezik is beszélgetésünk – általa választott – helyszínére: egy újhullámos belvárosi kávézóba. Léptei lazák, pólója fiatalosan vidám, kendője stílusos. A pipáját eloltva helyet foglal, rendel egy vaníliás chai teát, és már benne is vagyunk a csevegésben. Amely, már most érzem: nem lesz unalmas...

Szerző: dr. Szász Adrián

Fotók: ifj. Nagy György

ENDORFINÖRÜLET, ADRENALINDÓZIS

– Jó helyre hozott, finom a chai latte!

– Gyakran kötünk ki itt futás után a feleségemmel. Tudta, hogy már 35 éve futok? Hétvégenként versenyeken – mostanában Budapest Urban Games a Citadellán, lépcsőzőverseny az Erzsébet-kilátóban, Wizz Air Budapest Félmarton, paksi brutálATOM, Spar Budapest Maraton –, heti kábé ötször a Duna-parton. A párom vezető egy multcégnél, nem mindig ér rá, de én a magam ura vagyok. Teljes maratont egy ideje nem vállalom, mert 30 kilométer után már nem őszinte a mosolyom... Más, persze, ráérősen teljesíteni

egy Boston vagy egy New York City Marathont, de a tömeg ott is „elvihet”. Elfut az ember mellett egy kerek s.ggú csaj 4:50-es kilométerrel, ő meg utána lódul, majd pillanatok alatt elfogy. Na, ezt nem szabad, beosztással kell élni...

– És, sikerül mértéket tartania?

– Ha a futásra érti, ismerem a fizikai korlátaimat. Lassan annyi ideig tart bemelegíteni, mint utána futni. Az első két kilométer egy kicsit szenvedős, ám utána beindul a kedvem és a lábam. Öt kilométernél jön az endorfin, az annyira jó! Eltart olyan 15-18-ig, aztán egy krízis... Olyankor biztatom magam, hogy mindjárt megérkezünk, közben győzködöm is: legközelebb nem jövök.

De múltkor a brutálATOM-ra a feleségemet is rábeszéltem! Tudja, erdőben futás, szalmabálák, sárban fetrengés, kúszás-mászás, szögesdrót, akadályok. Mondom Móninak: nem olyan vészes, gyere, végigfutod. Külön indultak férfiak és nők, csak egyszer futottunk szembe, akkor láttuk egymást. Én tudtam, hogy két körből áll, Móni nem. Fut szembe, még a feneke is tiszta sár, fű a fején meg minden, de látja, hogy a cél már csak 200 méter. Én meg biztatom, hogy „gyerünk, már csak egy kör van hátra!”. Na, ott voltam minden, csak szépfiú nem... Meg decemberben, Tarcalon! Hegyi futás sárban, jégen. Fel a tokaji tévétoronyhoz, de nem ám körbe az aszfalton,

egyenesen a hegyre! Lefelé akkorákat estem, kettő-hármát, hogy a szeizmológiai intézetek is rögzítették. Móni meg kiabál: „hogy lehetek ilyen hülye, hogy eljövök veled, amikor ülhethék a szállodában, kényelemben, te meg futhatnál egyedül, mint egy barom! Nem vagy normális.” De aztán mindig megbékél, és tök jó, hogy eljön velem ezekre az örületekre.

– Úgy tudom, a munkában is szereti feszegetni a határait. Nem hiányzik az állandó pörgés?

– A kollégáim meg a betegek igen, de végül is mentőzöm 72 órát. Igaz, augusztus 20. rettenetes volt, semmit nem csináltunk. Egyetlen kivétel volt a rohamkocsival, az is halálmegállapítás. 22 órát dumáltunk, olvastunk a mentőállomáson, pedig nem bírom a tétlenséget. Persze relatív, hogy kinek jó, ha menni kell, mert a betegnek nem, de nekem igen. Mászni a roncsba, a vasút alá, a metróba, a tizedikről daruskocsival lehozni a lélegeztetett beteget... Ezerért csinálok.

– Más az adrenalindózis, mint a sürgősségi ellátásban volt?

– Itt egy az egyben vagy a történettel. Igaz, ott sem volt már vagy húsz éve szakmai főnököm, osztályt vezettem, senki nem mondta meg, mit csináljak. De a mentőben kizárólag rajtad múlik, sikerül-e úgy összekalapálni a beteget, hogy a sürgősségre viszonylag stabil állapotban jusson be. A benti csapatmunka, ott van aneszteziológus, traumatológus is. Hiányzik a betegellátás, de az nem, hogy értekezlet van, „ezt írd meg, arról kérek jelentést”. Meg az sem, hogy

„tegnap a tábornok úr felesége bejárónőjének a férje szel-lentett kettőt, azt mondtátok, jöjjön le, hogyhogy várnia kellett?”. A honvédségnél sok csókos volt, kaptuk a telefont, hogy jön X Y-jának a Z-je, mosolyogjunk rá. Ezt nem szerettem, mert az ellátás szabályai nem arról szólnak, hogy kinek mi a beosztása, hanem, hogy mi a betegsége...

– Sosem okozott problémát nyomás alatt gyors döntéseket hozni?

– Mindig tiszteltem a belgyógyászt, aki maga elé vesz 34 laboreredményt és mérlegel, de én nem ez a típus vagyok. Feladat, megoldás, feladat, megoldás. Oldjuk meg, lépünk tovább! A döntés helyességét a beteg állapota igazolja. És ahogy öregszik az ember, egyre kevesebbet hibázik, mert egyre jobb a szimata. Eljut oda, hogy áll a pultban a sürgősségin, érkezik egy páciens, még azt sem tudja róla, kicsoda, de már nyolc-tíz méterről megállapítja, van-e sz.r a palacsintában. És nem azért, mert kiáll a fejéből egy balta.

– Mindenkivel meg kell találnia a közös hangot. Ebben a másik félhez alkalmazkodik, vagy megvan a saját stílusa, ami többé-kevésbé állandó?

– Van egy elég pikírt stílusom, amit vagy felvesz valaki és megérti a humoros részét, vagy nem. A beteg embernek a saját problémája a legnagyobb, akkor is, ha csak az ujján van egy kis vágás. Két órája vár, hogy ellássák, és nem érti, miért viszik be előtte az ür-gét, akinek nincs keze, lába meg feje. Nehéz elmagyarázni a magyaroknak, hogy ez nem az OTP, ahol, ha nálad van

a 671-es sorsszám, akkor a 670-es után te jössz. Itt lehet, hogy a 697-es is megelőz. Nálunk még nem teljesen tiszta, mi az a sürgősségi ellátás. Pótsze-re a háziorvosnak? Helyettesíti a szakrendelőt? Ha ma bejelentkezik az ember szakrendelésre, három-négy hónap múlva kap is időpontot... Na, nem a magánszektorban, ahol megmondják – mint az étteremben –, hogy itt az „étlap” jobb és bal fele, 12 ezer forint lesz. Ráadásul az emberek napközben dolgoznak, amikor a rendelők is nyitva vannak. Nem jönnek el a munkából, de kilenckor beállítanak a sürgősségre, hogy „nyolcig dolgoztam, nem engedett el a főnököm”. Ott van bennük a félsz, hogy kirúgják őket a munkahelyükről, ez része a közhangulatnak, ami nem jó. Visszanéztük: a sürgősségi minden 100 betegből 74-et ellát és elbocsát, a maradék 26 osztályra kerül. Ha bezárnák, az a 74 máshol landolna, vagyis a sürgősségi rengeteg terhet levesz a szakmai ellátásról.

VÉR, VEREJTÉK, CSILLÁMPOR

– A betegek fel szokták Önt ismerni, amikor ellátja őket?

– Most, hogy visszaültem a mentőautóba, okoztam egy-két meglepetést... Mentünk valahova, és ahogy megérkeztem, láttam az illető buksiján a kikerekedést.

– Tudja, hogy még a Junkies nevű punk-rock zenekar is beleírta a nevét az egyik dalába?

– Igen, és ez szerintem tök jó! A rólam szóló mémeket sem szoktam nézegetni, de ha valakiből mém lesz, az is azt jelenti,

hogy egy kicsit odafigyelnek rá, ami nem biztos, hogy negatív. Talán valami olyat tudott mondani, ami figyelemfelhívó volt. Lehet, persze, blódség is, mint amikor a tizenkettedik kerületi polgármester kijelentette, hogy a balneológia, az a bálnákkal foglalkozó tudomány, de lehet olyan is, amiről azt gondolják, hogy hú, hát ez a f.szi nem is mond olyan nagy hülyeségeket!

– Volt valaha – gyerekként, fiatalon – olyan elképzelése, hogy effajta (köz)ismertséggel járó szakmát választ?

– Á, soha. Baleseti sebészként kezdtem, és már az egyetemet végigdolgoztam műtősfükként. A Honvédban mentőápoló is voltam. Nemrég előkerült egy 30 évvel ezelőtti híradós felvétel, amin egy sérült érkezésekor én beszéltem a riporterrel. Fura volt látni a hosszú, sötét hajamat! Persze, már akkor sem volt belőle sok.

– Mi vonzotta pont arra a területre, amelyikre került?

– A vér, a verejték meg a könnyek. Az ember az egyetemen hamar rájön, hogy sok mindent meg lehet ott tanulni, csak az orvos szakmát nem. Van gyakorlat, de nyolcan jutunk egy páciensre, s mikor már a harmadik-negyedik suta kezű orvostanhallgató próbálja megtapogatni ugyanannak

a betegnek a máját, az illető – teljes joggal – sziszeg. Persze, amikor gyakorló klinikára került, aláírta, hogy jöhet hozzá medikus kérdezni, nézegetni, kopogtatni. Szóval, rájöttem, hogy – bár fontosak az alapozó tárgyak is, mint az anatómia meg a biokémia, de – a lehetőséget magamnak kell megteremtenem, mert csak a betegágy mellett tanulható meg igazán a szakma. Harmadjára vettek fel az egyetemre, de én már előtte is dolgoztam az egyes női klinika koraszülött intenzív osztályán „segédápoló 16.” beosztásban. Olyan magasan kvalifikált feladatokkal, mint például: „szaladj le, vidd át a papírokat, pucold ki, töröld fel ezt meg azt, fizess be, fiam, a csekkemet!”. Emellett, persze, ellestem, hogyan néz ki a vércsere egy icipici koraszülöttnél, vagy az újszülött lélegeztetőgép, amit ott eskábáltak össze Kiszél Jánosék. Gyakorlatilag ő – Tünde édesapja – teremtette meg a magyarországi koraszülött-el látást. De ott volt Tulassay Tivadar, az egyetem későbbi rektora is, ezektől a fantasztikus figuráktól azért lehetett tanulni egyfajta hozzáállást... És nagyon normálisan kezelték, pedig még csak egy kis tök voltam, érettségivel.

– **Ötödik generációs orvos-családból származik. Elvárás volt Önnel szemben, hogy erre a pályára lépjen?**

– Saját magam felé igen. Ez érdekelt, ebben nőttem fel. De a fiam, Bendegúz már építész-mérnök lesz, most csinálja Hollandiában az utolsó mesterévet. Mióta elváltam – ötödik éve – minden nyáron van egy fiús hetünk, amikor elutazunk vele valahova. Londonban három napig épületeket néztünk egy listáról: ezt magyarok tervezték, az brutalista stílusú... Dublinban béreltünk egy autót, és bebarangoltuk Írország nyugati felét. Kérdezem a gyerektől, ott mi van? Azt mondja: birka, kastély meg tavak. Mondom, mehetünk! Idén Köln volt az úti cél, amit összekötöttünk egy Jack White-koncerttel. Zseniális a f.szi, egy olyan mozgalom

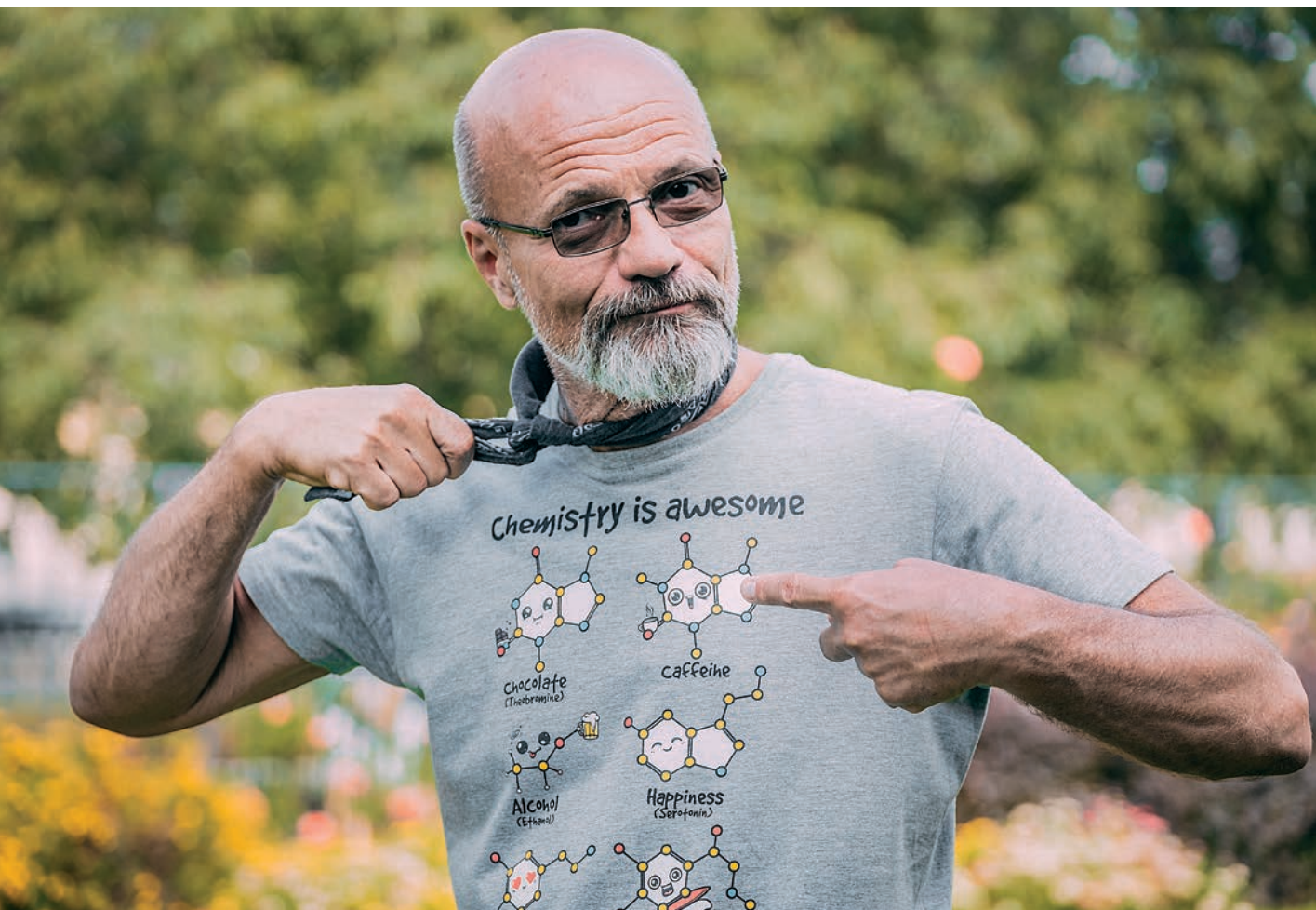
élére állt, hogy „ne használj mobiltelefont a koncerten!”. Nem arról szól, hogy ne vedd fel, mert az már alap, hanem, hogy élj a pillanatnak. Bejön Jack, mond egy hellót, aztán 80 percig zenél szinte egyvég-tében. Befelé menet beteszik a telefonodat egy biztonsági zárral lezárt tokba, így végig nálad maradhat, kifelé kinyitják. Majd feltolnak pár dalt a buli-ról stúdióminőségben a netre. Nem olyanokat, amiken bedől a kamera vagy keresztülsuhan valaki. Voltam a Strand fesztiválon is előadni, megnéztem a brit Anne-Marie koncertjét, na, ott az emberek 70 százaléka beszélgetett közben, a telefonját nyomkodta, megosztott, kommentelt. Pedig cuki-édes az angol kiscsaj, de nem rá figyeltek.

– **Ön mennyit nyomkodja a telefonját?**

– A közösségi médiában nem vagyok jelen, de Candy Crush-t szoktam játszani a vécén. Meg a szakmailag fontos alkalmazásokat használom, például, amelyik kiszámolja helyettem a beteg súlyából az infúziós hígítást. S néha csekklista alapján teszek fel kérdéseket bizonyos panaszok esetén, hogy a 16 kérdésből még véletlenül se csak kilenc jusson eszembe.

– **A munkája során lehet még Önnek meglepetést okozni, vagy a nagy része már rutin?**

– Rutinszerűen nem szabad csinálni, mert az ember hibázni fog! A meglepetésre pedig elmondok – nem lesz könnyű – egy hülye sztorit. Járt nálam a múltkor egy kislány, aki egy hete nem volt vécén. Ilyenkor gumikesztyűben, kézzel kell benyúlnom – ami elég

kellemetlen beavatkozás –, hogy manuálisan megindítsam a folyamatot. Na, itt túl voltunk a nehezén, elindult, aminek el kellett, kiveszem a kesztyűmet, nézem az ujjamat, hát csillog. Kérdezem finoman: „kissz-szony, van valami ötlete, hogy mitől csilloghat a széklete?”. Azt mondja: „van egy ilyen divat, hogy csillámport eszünk, amitől szép lesz, csillogni fog az, ami kijön”. Az eset nyilván nem szakmai kihívás volt, de az ember mindig tanul... És bármiről olvashat könyvben, azt az élet a legvadabb módon felülírja! A lényeg, hogy sose jöjjünk ki a sodrunkból, ami néha nem egyszerű.

DOHÁNY, MUZSIKA, CSALÁD ÉS (CSALÁDI) DESSZERT

– **Hogy ne legyen pipa, pipázik. Mióta, mennyi van belőle, és honnan ez a szenvedély?**

– 45 éve pöfékelek! Lassan 500 darabos gyűjteményem van, nemrég 80-100 gyönyörű szép régi tajtékpipához is hozzájutottam. Van olyan hosszú példány, amit nem tudok meggyújtani még fidibuszszal sem, a feleségem szokott segíteni. Apám pipázott, innen a szociális minta. Először középiskolásként gyűjtöttem rá – mint mindenki – a gimnázium budijában, cigarettára. De jött Pál József tanár úr, Baczakó Péter olimpiai bajnok súlyemelő edzője, aki akkor 60 körül volt, már nem emelt többet 150 kilónál... Kicsit megszorongatta a trapézizmunkat, majd' beszrtunk! Ha ma egy tanár ilyen csinál, a szülő másnap kardot ránt és mindenkit feljelent az emberi jogi bizottságnál.

Pedig lett bajunk tőle? Dehogy. Csak utána már nem akartunk nagyon cigarettázni. Rá is szoktam a pipára, ami '74-ben fura volt, bár itthon ma is az. A cseheknél, lengyeleknél, oroszoknál vannak csodálatos pipafaragók. Nagykőrösön, a Szabó-féle pipagyárban kéthavonta visszajáró vendég vagyok, külföldön pedig, amerre járunk, a pipabolt másfélórás, a lemezbolt kétórás program.

– **Csak nem bakeliteket is gyűjt?**

– Van vagy ezer bakelitem, és úgy nyolcszáz CD-m. Oda-vagyok a barokk trombitáért. Kedvencem a zseniális magyar trombitás, Boldoczki Gábor, a világ egyik legjobbja! Mifelénk ennek a fajta rézfúvós komolyzenének nincs nagy kultusza, így ő inkább a világot járja. De, például, a közeli Prágában nyáron szinte nincs olyan nap, hogy valamelyik templomban ne találjunk fúvós-ütös vagy orgonás koncertet. Több zeneszerző élt ott a barokk érában, akik rezesekre is alkottak.

– **Van otthon kedvenc helyisége/zuga, ahová leül pipázni, zenét hallgatni?**

– A lakás minden helyiségét használok mindenre. De most akarunk nagyobbba költözni. Az előző házasságomban Törökbálinton éltem, amúgy ős-ötödik kerületi vagyok. Abban a házban éltem le életem első 26 évét, amelyik ma Budapest leggyönyörűbb szállodája: a Párisi udvar... A 312-es szoba volt az enyém. Nemrég elmentem megnézni: gyönyörűen viszsanyerte azt a patináját, amit megérdemel! Onnan jártam a szuper hangulatú sulinkba, a Veres Pálné Gimnáziumba. Ma is visszajárok öregdiákként osztályfőnöki órákat tartani,

évi négyszer-ötször. Mesélek másfél órát a fiataloknak, talán tudok valamit belepakolni a kis puttonyukba. A nevelt lányom, Barbara is ott kezdett idén, alighanem én oltottam be, pedig csak mondtam neki pár jó sztorit a helyről...

– **Lassan mindenkit említettünk egy-egy gondolat erejéig a családból. Testvére van?**

– A bátyám nőgyógyász, a nővérem közgazdász, ők 18, illetve 15 évvel idősebbek, féltestvéreim. Korra „nagyobbak”, méretre kisebbek. Össze szokott néha ülni a „Zacher klán”.

– **Ilyenkor talán a Sacher-torta megalkotójához, a 19. században élt osztrák Franz Sacher cukráshoz fűződő rokoni szál is szóba kerül...**

– Bécsi zsidó család volt a dédapám unokatestvéréé, leszármazottjaik ma Szlovákiában is élnek. Metternich idejében kellett egy torta, ami sokáig eláll, mert nem volt még ilyen-olyan fridzsider. A Sacher nem hiába híresült el a frissen tartó csokoládépáncéljáról. Nekem volt olyan, hogy fél év után jutott eszembe, hogy lent a törökbálinti spájzban van egy Sacher-torta, és semmi bajom nem lett tőle! A csokiburok megóvta. A Bakáts térről, Nándori Lacitól szoktam beszerezni, ha megkívánjuk. Az is egy régi ismeretség, a feleségével együtt jártam óvodába...

– **Ha már ilyen „édes” témával zárunk: mogyoróscsokiból a tej- vagy az ét- a kedvence?**

– A tej! És abból sok, az a baj. De tudja, mit? Nem baj! Kell egy kis függőség. Vagy nem is kicsi...

